

Liikenne- ja
viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriön
tilinpäätöskannanotot
hallinnanalalan virastojen ja
laitosten sekä televisio- ja
radiatorahaston vuoden 2009
tilinpäätöksistä

Kesäkuu 2010

SISÄLTÖ

LIIKENNEVIRASTO	5
LIIKENTEEN TURVALLISUUSVIRASTO	10
VIESTINTÄVIRASTO	15
VALTION TELEVISIO- JA RADIORAHASTO	18
ILMATIETEEN LAITOS	22

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTOT

Sisältö

Tähän yhteenvetoon on koottu liikenne- ja viestintäministeriön antamat talousarvioasetuksen 66 i §:n 1 momentin mukaiset tilinpäätöskannanotot hallinnonalan virastojen ja laitosten sekä televisio- ja radorahaston vuoden 2010 tilinpäätöksistä.

Tilinpäätöskannanotossaan ministeriön on lausuttava:

- 1) arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta;
- 2) ovatko käytetyt tuloksellisuuden raportoinnin perusteet ohjauksen ja tulosvastuun kannalta asianmukaisia sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista;
- 3) mihin toimenpiteisiin virastoissa tai laitoksissa sekä rahastossa on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi;
- 4) mihin toimenpiteisiin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi.

Jakelu

Hallinnonalan virastot ja laitokset sekä televisio- ja radorahasto
Hallinnonalan virastojen ja laitosten talousjohto

Valtiovarainministeriö
Eduskunnan tarkastusvaliokunta
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiovarain controller
Valtiokonttori

Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenneministeri
Viestintäministeri
Erytisavustajat
Kansliapäällikkö
Liikenne- ja viestintähallinnon controller
Osastot ja yksiköt
Virastojen ja laitosten ohjauksesta vastaavat

Liikennevirasto

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöskannanotto Tiehallinnon, Ratahallintokeskuksen ja Merenkululaitoksen vuoden 2009 tilinpäätöksistä

Liikenne- ja viestintäministeriö antaa perustellun tilinpäätöskannanottonsa Tiehallinnon, Ratahallintokeskuksen ja Merenkululaitoksen vuoden 2009 tilinpäätöksistä. Kannanotto perustuu talousarvioasetuksen 66 i §:n 1 momenttiin. Tilinpäätöskannanotot annetaan vuoden 2010 alusta voimassa olevan hallinnonalan virastorakenteen mukaisesti, ja tällä Liikennevirastolle osoitetulla asiakirjalla ministeriö esittää kannanottonsa Merenkululaitoksen, Tiehallinnon ja Ratahallintokeskuksen tilinpäätöksiin. Liikennevirastolle osoitetussa kannanotossa on käsitelty Merenkululaitosta yhtenä kokonaisuutena pl. meriturvallisuustehtävät, jotka käsitellään Liikenteen turvallisuusvirastolle annettavassa kannanotossa.

Kannanotto on käsitelty ministeriön johtoryhmässä 3.6.2010.

Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Virastot ovat saavuttaneet tulossopimusten mukaiset tulostavoitteet pääosin hyvin. Vuosi 2009 oli liikennehallinnon virastoille poikkeuksellisen kiireinen vuoden 2010 alusta toteutetun virastouudistuksen vuoksi.

Ministeriö kiinnittää jatkossa huomiota lähinnä niihin tavoitteisiin, joita virastot eivät saavuttaneet tai saavuttivat erityisen hyvin.

Tuotokset ja laadunhallinta

Matka- ja kuljetusketjujen toimivuuteen liittyvät tavoitteet virastot saavuttivat pääosin.

Junaliikenteen täsmällisyystavoite saavutettiin, mutta tilanne on kehittynyt edellisvuodesta huonoon suuntaan. Tavoitteena on, kaukojunista korkeintaan 5 % on myöhässä määräasemalla radanpidon vuoksi. Vuonna 2008 3,52 % oli myöhässä, vuonna 2009 jo 4,36 %. Erityisesti loppuvuosi oli erittäin vaikea poikkeuksellisen kovan talven vuoksi. Erilaiset häiriöt ovat jatkuneet kuluvan vuoden puolella vielä talvikauden mentyä ohi.

Junaliikenteen täsmällisyys on yksi tärkeistä rautatieliikenteen kilpailukykytekijöistä ja ministeriö kehottaa Liikennevirastoa edelleen tehostamaan omia ponnistelujaan sekä yhteistyötä VR:n kanssa, jotta junaliikenteen täsmällisyys paranisi.

Tiehallinto saavutti pääosin tavoitteensa. Sorateiden ja siltojen kuntavoitetta Tiehallinto ei saavuttanut. Tavoitteena oli korkeintaan 2770 km huonossa tai erittäin huonossa kunnossa olevia sorateita, mutta niitä oli 3070 km. Huonokuntoisten sorateiden määrä kuitenkin väheni edellisvuodesta lähes 500 km. Siltoja oli kuntoluokissa huono ja erittäin huono 1015 eli noin 7 %, kun tavoite oli korkeintaan 1000. Määrä oli lähes edellisvuoden tasolla. Analyysia siitä, miksi tavoitetta ei saavutettu, ei kuitenkaan.

Tiehallinto ei myöskään saavuttanut tienkäyttäjättyytyväisyystavoitetta muun kuin päätieverkon osalta. Tyytyväisyys pääteiden tilaan on pysynyt hyvänä eli 3,6:ssa (asteikolla 1–5). Tavoitteena oli, että tyytyväisyys muun tieverkon tilaan olisi vähintään 3,0, mutta tulos oli 2,8. Tyytymättömyys kohdistui Tiehallinnon tilinpäätöksen analyysin mukaan varsinkin sorateiden kuntoon keväällä ja myös päällysteiden kuntoon.

Turvallisuus- ja ympäristötavoitteet virastot pääosin saavuttivat.

Merenkulun osalta tavoitteita ei aivan saavutettu. Suomen aluevesillä ja suomalaisille aluksille tapahtuneiden onnettomuuksien neljän vuoden liukuva keskiarvo oli 41, kun tavoite oli 40. Tavoitteen ”Suomen sijoittumista viiden parhaimman maan joukkoon vähiten pysäytettyjen alusten listalla” tulos selviää vasta kesäkuussa. Tavoitteena oli, että toteutusaste merenmittausten uudistamisella tärkeimmillä merikuljetusreiteillä olisi 63 %, mutta toteuma oli 60 %. Mittarille annettiin vuoden 2009 lopulla uusi lähtöarvo eli 36 % uudistetun HELCOM -merenmittaussuunnitelman valmistuttua.

Tavoitteena oli, että Ratahallintokeskuksen ja yhteishankkeiden avulla suojataan vähintään 200 henkilöä melulta, tulos oli 160. Tilinpäätöskertomuksesta ei selkeästi ilmene, miksi tavoitetta ei saavutettu.

Tiehallinto saavutti erittäin hyvin turvallisuustavoitteet. Henkilövahinkoonnettomuuksien vähenemä -tavoite oli 39 ja tulos lähes 50. Hyvään tulokseen vaikutti osaltaan I lisätalousarviossa myönnetty lisärahoitus, jota suunnattiin mm. kevyen liikenteen väyliin. Myös isojen investointien osalta tulos oli tavoitetta parempi. Huolestuttavaa on kuitenkin se, että tulos on selvästi alhaisempi kuin edellisvuosina.

Tuottavuus ja kokonaistaloudellisuus

Tuottavuusluvut Tilastokeskus julkaisee vasta syyskuussa 2010, joten tulokset ovat tilinpäätöksissä alustavia. Tiehallinnolle oli tavoitteena 4 %:n työn tuottavuuden kasvu ja 2 %:n kokonaistuottavuuden kasvu keskimäärin vuodessa TTS-kaudella. Alustavien tietojen mukaan Tiehallinto ei saavuttanut kumpaakaan tuottavuustavoitetta, vaan työn tuottavuus kasvoi 2 % ja kokonaistuottavuus väheni 2 %. Ratahallintokeskuksen tavoitteena oli korkeintaan 0,5 %:n vähenemä työn tuottavuudessa ja 1 %:n vähenemä kokonaistuottavuudessa keskimäärin TTS-kaudella. Tulos oli -1,1 % ja + 2,4 %. Ministeriö ottaa tuottavuuteen kantaa lopullisten tulosten valmistuttua.

Kaikkien virastojen tavoitteena oli liiketaloudellisten suoritteiden osalta 100 %:n kustannusvastaavuus. Tiehallinnon tulos oli 231 %, Merenkululaitoksen 93,6 % ja Ratahallintokeskuksen 91,7 %. Tiehallinto siis ylitti selkeästi tavoitteen, muut eivät sitä saavuttaneet.

Julkisoikeudellisten suoritteiden osalta Tiehallinnolla oli 90 %:n ja Merenkululaitoksella 27 %:n kustannusvastaavuustavoite. Tiehallinnon tulos oli 66 % ja Merenkululaitoksen 21,5 %. Tavoitteita ei siis saavutettu. Merenkululaitoksen alhainen tavoite ja tulos johtuvat yhteysalusliikenteestä, jossa kustannusvastaavuus oli 2,7 %, muiden suoritteiden keskimäärin 73 %. Yhteysalusliikenne muutettiin maksuttomaksi syyskuun

alusta 2009, joten myös jatkossa julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus ei Liikennevirastossa tule yltämään sataan prosenttiin. Merenkululaitos ei saavuttanut sille asetettuja väylien ylläpidon kustannustavoitteita. Merenkululaitoksen tilinpäätöksessä ei ole selkeästi analysoitu, miksi tavoitetta ei saavutettu. Edellisvuoteen nähden kustannusten kerrotaan kasvaneen mm. jäänmurtopalvelujen operointi- ja polttoainekulujen kasvun vuoksi, koska jäänmurron toimintapäiviä oli edellisvuoteen verrattuna lähes kaksinkertainen määrä. Tavoiteasetannassa jäänmurron kustannukset kuitenkin arvioitiin 650 toimintapäivän pohjalta ja toteuma oli 541, joten jäänmurron kustannukset eivät selitä, miksi tavoitetta ei saavutettu.

Ratahallintokeskus ei saavuttanut sähkön ja telematiikan hoito- ja käyttömenoja koskenutta tavoitetta, mutta saavutti muita hoito- ja käyttömenoja koskeneen tavoitteen.

Tiehallinto saavutti sille asetetun kunnossapidon yksikkömenoja koskeneen tavoitteen. Vuonna 2009 korkokustannusten ja polttoaineiden lasku vähensivät menoja, mikä edesauttoi tuloksen saavuttamista.

Tarkasteltaessa talousarvion luvun 10 Liikenneverkko määrärahojen käyttöä, voidaan todeta määrärahojen käytön olleen noin 90 % luvun käytettävissä olleista määrärahoista. Arviomäärärahmomentilla 31.10.78 "Eräät väylähankkeet" määrärahaa jäi käyttämättä noin 6 % budjetoidusta. Taseen loppusumma nousi Tiehallinnolla, Ratahallintokeskuksella ja Merenkululaitoksella yhteensä noin 2 % vuodesta 2008. Taseeseen aktivoitiin mm. E18 Lohja–Lohjanharju välinen moottoritieosuus sekä Raahen meriväylä.

Toiminnan kehittämisen sekä muut toiminnalliset tavoitteet

Kaikki virastot osallistuivat erittäin aktiivisesti virastouudistuksen valmisteluun. Sisäinen muutosviestintä on sujunut virastoissa hyvin. Kaikki virastot tekivät muutosviestintäsunnitelman ja toteuttivat sitä hyvin.

Tiehallinto on ollut aloitteellinen erityisesti ilmastonmuutoksen hillintään liittyvän T&K-toiminnan käynnistämisessä. Ministeriö odottaa tutkimustoiminnan tuottamien tulosten hyödyntämistä Liikenneviraston toiminnassa tulevana vuosina.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Ministeriö pitää erittäin myönteisenä sitä, että kaikkien virastojen työtyytyväisyys oli hyvällä tasolla. Merenkululaitoksessa työtyytyväisyys oli korkeampi kuin koskaan aiemmin eli 3,3. Tiehallinnossa ja Ratahallintokeskuksessa tulos oli 3,6 (asteikolla 1–5). Ministeriön mielestä tämä kertoo virastouudistuksen hyvästä ja hallitusta läpiviennistä kaikissa virastoissa.

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Merenkululaitoksen, Ratahallintokeskuksen ja Tiehallinnon tuloksellisuuden raportointi on ollut olennaisilta osin asianmukaista ja riittävää. Virastojen tilinpäätökset ovat selkeitä ja tavoitteet on pääosin raportoitu ja analysoitu hyvin. Ratahallintokeskuksen tilinpäätöskertomuksesta puuttui toiminnan kehittämistavoitteiden raportointi, mutta se on toimitettu myöhemmin ministeriön sitä pyydettyä.

Talouteen liittyvään tiedon oikeellisuuteen tulee jatkossa kiinnittää huomiota. Huomiota tulee erityisesti kiinnittää valtuuksien käyttötietojen esittämiseen, määrärahan käyttötarkoituksen mukaiseen menojen maksamiseen sekä erilaisten kirjauskäytäntöjen yhtenäistämiseen. Myös

maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudessa ja niihin liittyvissä laskelmissa on kehitettävää.

Liikenneviraston toimintaa kuvaavia tunnuslukuja ja tavoitteita on tarpeen edelleen kehittää yhteistyössä ministeriön kanssa liikennejärjestelmä -näkökulman paremmin huomioon ottamiseksi.

Sisäisen valvonta ja riskienhallinta ovat pääosin vaatimusten mukaisia. Merenkululaitoksen osalta laskutuksessa on puutteita, jotka viraston tulee korjata. Tiehallinnon osalta sisäisen valvonnan puutteet liittyivät tositteiden arkistointiin, valtuuskirjanpitoon sekä kirjausmenettelyihin. Toteutettu organisaatiomuutos edellyttää riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestelyjen kehittämistä.

Toimenpiteet, joihin Liikenneviraston on tarpeen ryhtyä tuloksellisuuden parantamiseksi

Tuloksellisuuden laskentatoimen laadun parantamiseksi ministeriö edellyttää, että Liikennevirasto ryhtyy toimenpiteisiin työajan käytön seuraamiseksi keskeisimpien suoritteiden ja projektien osalta. Liikennevirastossa valmistellaan SAMPO -toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoa. Mikäli SAMPO-järjestelmän käyttöönotto viivästyy, on viraston huolehdittava muilla keinoin työajanseurannasta. Välivaiheen toimintamalli tulee kuitenkin rakentaa kevyeksi ja kustannustehokkaaksi siten, että tulevan KIEKU-järjestelmän kanssa päällekkäistä järjestelmäkehitystä ei syntyisi.

Liikenneviraston on huomioitava Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksissa ja vuosiyhteenvedoissa esiin nostetut puutteet liittyen tilinpäätöslaskelmiin ja liitetietoihin, toiminnallista tehokkuutta kuvaavien tietojen oikeellisuuteen ja riittävyteen sekä sisäiseen valvontaan. Valtiontalouden tarkastusviraston havaintojen johdosta ministeriö pyytää Liikennevirastolta selvitystä viraston taloushallintotehtävien järjestämisestä sekä taloushallintotehtävien asianmukaisen hoitamisen edellyttämän osaamisen ja asiantuntemuksen säilyttämisestä ja kehittämisestä jatkossa. Selvitys tulee toimittaa ministeriölle 25.8.2010 mennessä.

Liikenneviraston tulee tehostaa väylien kehittämishankkeiden valtuusseurantaa.

Liikenneviraston tulee toimittaa ministeriölle tiedoksi Valtiontalouden tarkastusvirastolle laatimansa ilmoitus, mihin toimenpiteisiin virasto on ryhtynyt/aikoo ryhtyä ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. Valmistelutilanne käydään läpi syksyn 2010 aikana.

Tuloksellisuuden parantamiseksi ministeriö edellyttää, että Liikennevirasto perustaa työryhmän kehittämään maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuksien (ml. julkisoikeudelliset ja liiketaloudelliset suoritteet sekä yhteisrahoitteinen toiminta) oikeellisuutta. Samassa yhteydessä on tarpeen tarkistaa yhteistyössä ministeriön kanssa viraston maksupolitiikka.

Liikenneviraston tulee raportoida ministeriölle puolivuotisraportoinnin yhteydessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt/aikoo ryhtyä junaliikenteen täsmällisyyden ja luotettavuuden parantamiseksi.

Liikenneinvestointien suunnittelun ja hankinnan prosessien tulee olla linjakkaita ja koordinoituja. Liikenneviraston tulee huolehtia siitä, että viraston organisaatiomalli tukee kaikkien liikennemuotojen investointihankkeiden yhtenäistä ja yhteistyössä tapahtuvaa valmistelua ja toteuttamista.

Valtionhallinnon tuottavuusohjelman mukaan Tiehallinnon tuli vuoden 2009 loppuun mennessä vähentää henkilötyövuosiaan yhteensä 104

henkilötyövuotta, Ratahallintokeskuksen 1 henkilötyövuosi ja Merenkululaitoksen 57 henkilötyövuotta. Vuoden 2009 lopun toteutuneen tilanteen mukaan Tiehallinto oli vähentänyt henkilötyövuosiaan yhteensä 94, Merenkululaitos 68 ja Ratahallintokeskuksessa henkilötyövuosimäärä oli noussut 17 henkilötyövuodella. Ratahallintokeskuksen tulokseen vaikutti 1.1.2008 VR:ltä Ratahallintokeskukselle siirretyt 15 henkilötyövuotta liittyen valtakunnallisen junaohjaustoiminnon järjestämiseen.

Vuoden 2009 lopussa Tiehallinnossa ja Ratahallintokeskuksessa oli ylimiehitystä verrattuna tuottavuusohjelman suunnitelmatasoon. Merenkululaitos oli vähentänyt henkilötyövuosiaan etupainotteisesti. Liikenneviraston tulee edelleen mitoittaa toimintansa siten, että sille asetetut tuottavuustavoitteet saavutetaan vuoteen 2015 mennessä.

Liikenne- ja viestintäministeriön toimenpiteet tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö jatkaa viraston tulosohjauksen ja tulostavoitteiden kehittämistä. Erityisesti se tulee painottamaan hallinnonalalla tapahtuvien muutosten vaikutuksia tulosohjaukseen sekä tulosprisman mukaisten yhtenäisten rakenteiden käyttöä virastojen ja laitosten toiminnan ja talouden suunnittelussa. Tavoitteena on kehittää virastojen ja laitosten sekä ministeriön välistä kumppanuutta. Liikenneviraston tulostavoitteita kehitetään yhteistyössä erityisesti liikennejärjestelmänäkökuilmasta.

Ministeriö on asettanut työryhmän, joka arvioidaan, mihin toimenpiteisiin tulee ryhtyä, jotta liikennejärjestelmän toimivuus turvataan myös poikkeuksellisen vaativissa olosuhteissa.

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Minna Kivimäki
Osastopäällikkö, ylljohtaja

Tiedoksi

Liikenneministeri Anu Vehviläinen
Valtiovarainministeriö
Eduskunnan tarkastusvaliokunta
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Liikenteen turvallisuusvirasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, liikennepolitiikan osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, liikennejärjestelmäyksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, liikennepalveluyksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, liikenneturvallisuusyksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, logistiikka- ja Venäjä-yksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, yleinen osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, taloushallintopalvelut

Liikenteen turvallisuusvirasto

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöskannanotto Ajoneuvohallintokeskuksen, Ilmailuhallinnon ja Rautatieviraston vuoden 2009 tilinpäätöksistä

Liikenne- ja viestintäministeriö antaa perustellun tilinpäätöskannanottonsa Ajoneuvohallintokeskuksen, Ilmailuhallinnon ja Rautatieviraston vuoden 2009 tilinpäätöksestä. Kannanotto perustuu talousarvioasetuksen 66 i §:n 1 momenttiin. Tilinpäätöskannanotot annetaan vuoden 2010 alusta voimassa olevan hallinnonalan virastorakenteen mukaisesti, ja tällä Liikenteen turvallisuusvirastolle osoitetulla asiakirjalla ministeriö esittää kannanottonsa Ajoneuvohallintokeskuksen, Ilmailuhallinnon ja Rautatieviraston tilinpäätöksiin sekä Merenkululaitoksen meriturvallisuustehtäviin liittyen.

Kannanotto on käsitelty ministeriön johtoryhmässä 3.6.2010.

Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Kertomusvuosi oli virastojen viimeinen toimintavuosi. Yhteistä kaikille virastoille vuonna 2009 oli hallinnonalan mittavan virastouudistuksen valmistelu, joka edellytti suurta panosta kaikilta. Sisäinen muutosviestintä on sujunut virastoissa hyvin. Kaikki virastot tekivät muutosviestintäsuunnitelman ja toteuttivat sitä hyvin. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää myönteisenä sitä, että organisaatiouudistuksen aiheuttamasta epävarmuudesta huolimatta virastot saavuttivat henkilöstön työtyytyväisyystavoitteensa ja Ilmailuhallinnon ja Merenkululaitoksen osalta työtyytyväisyys jopa ylitti sille asetetut tavoitteet. Kertomusvuoden aikana ilmailun, meriliikenteen ja rautatieliikenteen turvallisuustaso pysyi sille asetetulla korkealla tasolla, eikä kuolemaan johtaneita onnettomuuksia sattunut kaupallisessa lentoliikenteessä, meriliikenteessä tai rautatieliikenteessä.

Ajoneuvohallintokeskukselle oli asetettu vuodelle 2009 yhteensä 22 tavoitetta, joista virasto saavutti vain kuusi. Poikkeamat tavoitetasosta olivat pääosin melko pieniä. Tulossopimuksen mukainen ATJ-tietojärjestelmän kustannusraportti on toimitettu ministeriölle neljännesvuosittain. ATJ-tietojärjestelmän kokonaiskustannukset ylitettiin kertomusvuonna 1,8 miljoonalla eurolla ja järjestelmän käytettävyyssaste jäi heikoksi tavoitetason ollessa hyvä. Kaikki kolme virastolle asetettua tietojärjestelmien kehittämistä koskevaa tavoitetta jäivät saavuttamatta. Maksullisen toiminnan tuotot jäivät selvästi alle budjetoidun (toteuma 64,3 milj. euroa; budjetti 71,8 milj. euroa). Vuodelle 2009 julkisoikeudellista suoritteista saatavat tuotot budjetoitiin tarkoituksella alijäämäisiksi

Asiakirja ID 012345 Versio nro 01234

pitkän aikavälin kustannusvastaavuuden saavuttamiseksi, mutta alijäämäisyys muodostui yleisen taloustilanteen heikentymisen vuoksi ennustettua suuremmaksi.

Ilmailuhallinto ei saavuttanut kertomusvuoden aikana sille asetettuja toiminnan taloudellisuuteen liittyviä tavoitteita. Bruttomenot/lähtevä matkustaja oli vuonna 2009 oli 1,57 euroa (tavoite; alle 1,50 euroa), julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli 83 % (tavoite; 90 %) ja lentoliikenteen valvontamaksun kustannusvastaavuus oli 93¹ % (tavoite: 100 %). Virasto jäi tavoitteista, koska matkustajamäärät laskivat vuodesta 2008 peräti 700 000 matkustajalla, johtuen taloudellisesta taantumasta. Samaan aikaan Ilmailuhallinnon kokonaiskustannukset kasvoivat 1,4 milj. euroa. Ilmailuhallinto ei toteuttanut kertomusvuonna työn tuottavuus- ja kokonaistuottavuuslaskentaa. Virasto saavutti kaikki sille asetetut lupien ja todistusten käsittelyaikoihin liittyvät tavoitteet. Tarkastustoimintaan liittyvät tavoitteet toteutuivat muutoin paitsi lento-toiminnan tarkastusten ja koulutustoiminnan tarkastusten osalta. Koulutustarkastukset jäivät tavoitteesta merkittävästi (tavoite 30; toteuma 22), koska koulutustarkastajien virkoja oli osan vuotta täyttämättä.

Kertomusvuoden aikana Ilmailuhallinnossa kiinnitettiin erityistä huomiota työyhteisön toimivuuteen eri tavoin. Ilmailuhallinto selkeytti organisatiota ja prosesseja vastaamaan paremmin viraston haasteisiin ja asiakkaiden palveluodotuksiin. Ministeriö pitää erityisen myönteisenä työtyytyväisyysindeksin (tavoite 3,3; toteuma 3,4) sekä asiakastytyväisyysindeksin (tavoite 3,2; toteuma 3,9) hyviä tuloksia, jotka osoittavat, että toimenpiteet ovat olleet hedelmällisiä.

Rautatievirasto on kertomusvuonna onnistunut kohtuullisen hyvin saavuttamaan virastolle asetetut tavoitteet. Resurssipulan takia virasto joutui kertomusvuoden aikana vähentämään kentällä tapahtuvaa rautatiejärjestelmän valvontaa eikä tavoitetta tältä osin saavutettu. VAK-valvonta toteutettiin suunnitelman mukaisesti. Virasto ei toteuttanut kertomusvuonna työn tuottavuus- ja kokonaistuottavuuslaskentaa. Työilma- piirikyselyn indeksiluku pysyi ennallaan (3,5) ja asiakas- ja sidosryhmätyytyväisyys säilyi melko hyvällä tasolla, ollen kuitenkin laskusuunnassa (viraston toiminta kokonaisuutena sai keskiarvon 3,2; toteuma vuonna 2008 oli 3,5).

Merenkululaitoksen meriturvallisuustoimintoihin liittyvissä tavoitteissa edistyi edellisvuodesta, mutta tavoitetasoa ei aivan saavutettu. Laitos toteutti Itämeren meriturvallisuusohjelmaa ministeriön linjausten mukaisesti. Suomen aluevesillä ja suomalaisille aluksille tapahtui kertomusvuonna yhteensä 35 onnettomuutta. Neljän vuoden liukuvalla keskiarvolla lasketuksi toteumaksi tuli 41 (tavoite 40). Alueelliset tarkastusyksiköt suorittivat normaalia katsastus- ja tarkastustoimintaa alueillaan. Vallitsevan taloustaantumana vuoksi toiminta hiljentyi hieman vuoteen 2008 verrattuna. Merenkululaitoksen julkisoikeudelliset suoritteet olivat aiempien vuosien tapaan hyvin alijäämisiä. Virastouudistuksen yhteydessä merenkulun suoritteista tarkastus- ja luotsaustoiminnan sekä alusrekisteröinnin suoritteet siirtyivät liikenteen turvallisuusviraston vastuulle.

Taloudellinen taantuma ja aktiviteetin lasku näkyi virastojen maksullisen toiminnan tulojen vähenemisenä ja kannattavuuden heikentymisenä. Virastojen maksullisen toiminnan tuotot olivat yhteensä 69,2 milj. euroa, jossa oli laskua edellisvuodesta 4,5 %. Talousarvion luvussa 31.20 Liikenteen turvallisuus ja valvonta Ajoneuvohallintokeskuksella, Ilmailuhallinnolla ja Rautatievirastolla oli käytettävissään yhteensä 23,9 milj. euroa vuodelle 2009 myönnettyä määrärahaa ja lisäksi yhteensä 17,1 milj. eu-

¹ Ilmailuhallinnon tilinpäätöksessä kustannusvastaavuudeksi oli esitetty 86 %, mutta laskennan pohjana olleissa tiedoissa lentoliikenteen valvontamaksutuloista oli virhe. Talousarvion toteutumalaskelman mukaista tulokertymää käytäten kustannusvastaavuus on 93 %.

roa aiemmilta vuosilta siirtynyttä siirtomäärärahaa. Käytettävissä olevasta nettorahoituksesta käytettiin 80 %. Vuodelle 2010 siirtyi yhteensä 8,3 miljoonaa euroa, joten vuodelta toiselle siirtyvän määrärahan määrä puolittui. Virastojen yhteenlaskettu tasearvo laski viidenneksen, noin 4 milj. euroa, poistojen ollessa investointeja suurempia.

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Ajoneuvohallintokeskuksen, Ilmailuhallinnon, ja Rautatieviraston, sekä Merenkululaitoksen turvallisuustoimintojen osalta tilinpäätökset olivat pääosin selkeästi laadittuja.

Ajoneuvohallintokeskukselle asetettujen tulostavoitteiden alituksen yhteydessä virasto ei ole tilinpäätöksessään kaikissa tapauksissa riittävästi arvioinut syitä, joiden vuoksi tavoitteita ei saavutettu. Ministeriö on pyytänyt virastoa kiinnittämään asiaan huomiota jo aiempinakin vuosina. Tätä puutetta lukuun ottamatta viraston toimintakertomus oli hyvin selkeä ja laadukas. Tilinpäätöslaskelmat oli laadittu oikein ja niiden voidaan todeta tukevan ohjausta ja tulosvastuun arviointia. Tilinpäätöksen liitteen 7 tietoja ei ollut esitetty Valtiokonttorin kirjanpidon käsikirjan mukaisesti, johtuen Ajoneuvohallintokeskuksessa käytössä olleen käyttöomaisuuskirjanpidon puutteista. Liikenteen turvallisuusviraston on käytössä kirjanpitojärjestelmä, joka mahdollistaa liitteessä vaadittujen tietojen tuottamisen.

Ilmailuhallinnon toimintakertomuksessa esitettyihin tietoihin (lentoliikenteen valvontamaksun kustannusvastaavuus ja tilinpäätösanalyysi) havaittiin liittyvän epätasällisyyksiä koskien lentoliikenteen valvontamaksun tulokertymää vuodelta 2009. Lisäksi siirtomäärärahojen koskevia täydentäviä tietoja ei ole esitetty vaaditulla tavalla. Viraston tilinpäätösanalyysia ei voida pitää selkeänä eikä laskelmien sanallista analyysia ole kaikilta osin tehty. Ilmailuhallinnon tilinpäätöksessä oli pääosin huomioitu ministeriön aikaisemmissa palautteissa esittämät huomiot. Ilmailuhallinto ei ole korjannut tuloksellisuuden laskentatoimen järjestämisessä esiintyneitä puutteita, joista on aiempinakin vuosina huomautettu. Taustalaskelmat eivät ole riittävän selkeitä ja työnajan seuranta puuttuu. Näin ollen tuloksellisuuden raportoinnin perusteita ei voida kaikilta osin pitää asianmukaisina, joskin ministeriön tiedossa on aiemman Ilmailuhallinnon taloushallintoa talvella koetellut resurssipula, joka on osaltaan heijastunut tilinpäätöksen laatuun.

Rautatieviraston tilinpäätöksen tietoja ei voida pitää kaikilta osin oikeina eikä riittävinä. Tilinpäätöksen talousarvion toteutumalaskelmassa siirtomäärärahoja koskevia täydentäviä tietoja ei ole esitetty vaaditulla tavalla. Lisäksi tilinpäätöslaskelmien liitteissä oli havaittu virheitä ja puutteita. Tuottavuutta koskevia tietoja ei kaikilta osin ollut esitetty työajanseurannassa havaittujen puutteiden vuoksi. Tavoitteiden toteutuminen olisi selkeyden kannalta parempi esittää tekstin lisäksi myös taulukkomuodossa. Myös aiempien vuosien toteuma olisi vertailun vuoksi hyvä sisällyttää taulukkoon.

Liikenne- ja viestintäministeriö edellyttää, että Liikenteen turvallisuusviraston tuleviin tilinpäätöksiin tulee sisältyä virheitä ja väärinkäytöksiä käsittelevä osio. Jos näitä ei varainhoitovuoden aikana ole tapahtunut, tulee myös tästä raportoida. Toiminnallisen tuloksellisuuden arvioimiseksi tilinpäätöksissä toivotaan esitettävän kustannusvastaavuuslaskelma myös veroluonteisesta lentoliikenteen valvontamaksusta.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat pääosin vaatimusten mukaisia. Toteutettu organisaatiomuutos edellyttää riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestelyjen kehittämistä.

Toimenpiteet, joihin Liikenteen turvallisuusviraston on tarpeen ryhtyä toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Tulostavoitteiden kehittämistyötä tulee edelleen jatkaa yhteistyössä ministeriön kanssa. Erityisesti toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittaamiseen on kehittämistyössä panostettava.

Ministeriö katsoo, että työajanseuranta tulee Liikenteen turvallisuusvirastossa saattaa keskeisimpien suoritteiden ja projektien osalta luotettavaksi ja maksullisen ja muun toiminnan kannattavuuden ja tuottavuuden mittausta tukevaksi jo ennen KIEKUn käyttöönottoa. Välivaiheen toimintamalli tulee kuitenkin rakentaa kevyeksi ja kustannustehokkaaksi siten, ettei KIEKU-järjestelmän kanssa päällekkäistä järjestelmäkehitystä suodata synny. Suorite- ja kustannusseuranta tulee saattaa määräysten ja ohjeiden edellyttämälle tasolle tuottavuuden laskennan mahdollistamiseksi. Liikenne- ja viestintäministeriö edellyttää, että Liikenteen turvallisuusvirasto laatii vuoden 2010 aikana maksupolitiikan tukemaan maksullisten toimintojensa hinnoittelua pitkällä aikavälillä.

Liikenteen turvallisuusviraston on huomioitava Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksissa ja vuosiyhteenvedoissa esiin nostetut puutteet liittyen tilinpäätöslaskelmiin ja liitetietoihin, toiminnallista tehokkuutta kuvaavien tietojen oikeellisuuteen ja riittävyteen sekä sisäiseen valvontaan. Valtiontalouden tarkastusviraston havaintojen johdosta ministeriö pyytää, että Liikenteen turvallisuusvirasto antaa selvityksen viraston taloushallinnon tehtävien järjestämisestä, ja tehtävien asianmukaisen hoitamisen edellyttämän osaamisen ja asiantuntemuksen säilyttämisestä ja kehittämisestä jatkossa. Selvitys tulee toimittaa ministeriölle 25.8.2010 mennessä.

Valtionhallinnon tuottavuusohjelman mukaan Ajoneuvohallintokeskuksen tuli vuoden 2009 loppuun mennessä vähentää yhteensä 9 henkilötyövuotta ja Rautatieviraston 34 henkilötyövuotta. Ilmailuhallinnolle vähennystavoitteita ei ollut asetettu. Vuoden 2009 lopun toteutuneen tilanteen mukaan Ajoneuvohallintokeskuksessa ja Rautatievirastossa henkilötyövuosikertymä oli molemmissa laskenut 34 htv ja lisäksi Ilmailuhallinnossa yhden henkilötyövuoden. Tuottavuusohjelmaa on toteutettu etupainotteisesti. Lähivuosien uudet tehtävät aiheuttavat lisähaasteita tuottavuusohjelman toteuttamiselle. Tästä huolimatta Liikenteen turvallisuusviraston tulee edelleen mitoittaa toimintansa siten, että sille asetetut tuottavuustavoitteet saavutetaan vuoden 2011 loppuun mennessä.

Liikenteen turvallisuusvirasto on toimittanut 3.6.2010 ministeriölle tiedoksi Ilmailuhallinnon tilintarkastuskertomuksen johdosta Valtiontalouden tarkastusvirastolle laatimansa ilmoituksen toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt maksullisen toiminnan kannattavuuden seurannan järjestämiseksi, vuosituloksen esittämiseksi sekä tuloksellisuuden laskentatoimen järjestämiseksi (ilmoitusvelvollisuus). Korjaavien toimenpiteiden valmistelutilanne käydään läpi syksyn 2010 aikana.

Liikenne- ja viestintäministeriön toimenpiteet toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö jatkaa viraston tulosohjauksen ja tulostavoitteiden kehittämistä. Erityisesti se tulee painottamaan hallinnonalalla tapahtuvien muutosten vaikutuksia tulosohjaukseen sekä tulosprisman mukaisten yhtenäisten rakenteiden käyttöä virastojen ja laitosten toiminnan ja talouden suunnittelussa. Tavoitteena on kehittää virastojen ja laitosten sekä ministeriön vä-

listä kumppanuutta. Liikenteen turvallisuusviraston tulostavoitteita kehitetään yhteistyössä erityisesti liikennejärjestelmänäkökulmasta.

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Minna Kivimäki
Osastopäällikkö, ylijohdaja

Tiedoksi

Liikenneministeri Anu Vehviläinen
Valtiovarainministeriö
Eduskunnan tarkastusvaliokunta
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Liikennevirasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, liikennepolitiikan osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, liikennepalveluyksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, liikenneturvallisuusyksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, liikennejärjestelmäyksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, logistiikka- ja Venäjä-yksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, yleinen osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, taloushallintopalvelut

3.6.2010

Viestintävirasto

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöskannanotto Viestintäviraston vuoden 2009 tilinpäätöksestä

Liikenne- ja viestintäministeriö antaa perustellun tilinpäätöskannanottonsa Viestintäviraston vuoden 2009 tilinpäätöksestä. Kannanotto perustuu talousarvioasetuksen 66 i §:n 1 momenttiin.

Kannanotto on käsitelty ministeriön johtoryhmässä 3.6.2010.

Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Viestintäviraston toimintaan vaikutti viime vuonna merkittävimmin valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaiset toimenpiteet laajakaistapalveluiden saatavuuden edistämiseksi ja viraston toimeenpanemat taajuushuutokaupat.

Vuonna 2009 Viestintävirasto saavutti pääosiltaan sille asetetut tulostavoitteet. Tuotoksia ja laadunhallintaa kuvaavista tavoitteista vain televerkkojen vikatilanteiden määrää ja tukkumarkkinoiden valitusten käsitelyä koskevia tavoitteita, sekä tv-maksun maksajien määrää ei saavutettu. Tulostavoitteilla mitattuna viraston toiminnan voidaan todeta olevan toiminnallisesti tehokasta, sillä kaikki osa-alueen tulostavoitteet saavutettiin, lukuun ottamatta työn ja kokonaistuottavuuden kehityksestä saatuja alustavia tietoja. Asiakastytyväisyys ja työtyytyväisyys ylittivät niille asetetut tavoitteet ja ovat hyvällä tasolla.

Liikenne- ja viestintäministeriö on vuosittain tarkistanut viraston tulostavoitteiden tasoa. Tarkistamisen lähtökohtana on ollut saada viraston tulostavoitteet entistä haasteellisemmiksi sekä tarkentaa tulostavoitteita, jotka liittyvät viestintäyhteyksien perusturvallisuuden varmistamiseen.

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Viestintäviraston vuoden 2009 tilinpäätös on selkeä, perusteellinen ja kaikki viraston keskeiset toiminta-alueet kattava. Siinä on hyvin otettu huomioon toimintaympäristössä tapahtunut kehitys ja sen vaatimat muutokset Viestintäviraston tehtävissä. Tilinpäätöslaskelmat on laadittu säännösten mukaisesti ja niiden liitteenä esitetyt tiedot on esitetty valtion talousarviosta annetun asetuksen edellyttämällä tavalla. Viestintäviraston tilinpäätösanalyysi on esitetty valtion talousarviosta annetun asetuksen mukaisesti. Viestintäviraston tilinpäätöksessä esitetyt tiedot voidaan ohjauksen ja tulosvastuun kannalta pitää oikeina ja riittävinä.

Tuloksellisuuden raportoinnissa käytetyt perusteet ovat olleet asianmukaisia.

Viestintäviraston tilinpäätöksestä puuttuivat virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat tiedot. Valtiontalouden tarkastusvirasto katsoi, että tilinpäätöksestä tulee käydä ilmi virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat tiedot, vaikka näitä ei varainhoitovuoden aikana olisi tapahtunut. Lisäksi Valtiontalouden tarkastusvirasto katsoi, että työajan seurannan puuttuminen heikentää jossain määrin viraston kustannusvastaavuuslaskelmien luotettavuutta.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttävät pääosin niille säädetyt vaatimukset. Virasto on ilmoittanut edelleen kehittävänsä sisäistä valvontaansa ja riskienhallintaa mm. tekemällä sisäisen valvonnan ohjeistuksesta arviointikartoituksen ja kehittävänsä ohjeistusta tämän perusteella. Ministeriö pitää valittuja toimenpiteitä riittävinä viraston toiminnan luonne ja valtionhallinnossa käynnissä olevat muut kehittämistoimet huomioon ottaen.

Toimenpiteet, joihin Viestintäviraston on tarpeen ryhtyä toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Viestintäviraston on huomioitava valtiontalouden tarkastusviraston vuosiyhteenvedossa esiin nostetut vähäiset puutteet liittyen toiminnallista tehokkuutta koskeviin tietoihin sekä sisäiseen valvontaan. Viraston maksullisen toiminnan laajuus huomioon ottaen ministeriö pitää tärkeänä tuloksellisuuden laskentatoimea tukevan työajanseurannan kehittämistä jo ennen KIEKUn käyttöönottoa. Rakenteilla oleva välivaiheen toimintamalli tulee kuitenkin rakentaa kevyeksi ja kustannustehokkaaksi siten, ettei KIEKU-järjestelmän kanssa päällekkäistä järjestelmäkehitystä suotta synny.

Viestintäviraston tulee vuoden 2009 aikana luoda omaa hallintoaan koskevat selkeät ja selvät tietoturvamääräykset hyödyntäen valtiovarainministeriön tietoturvasta antamia ohjeita.

Valtionhallinnon tuottavuusohjelman mukaan Viestintäviraston tuli vuoden 2009 loppuun mennessä vähentää 4 henkilötövuotta. Lähtökohtana pidetään 253 henkilötövuotta. Vuoden 2009 lopun toteutuneen tilanteen mukaan Viestintäviraston henkilötövuosimäärä oli 248, eli virasto on pystynyt toteuttamaan sille asetetut vähennystavoitteet. Lähivuosien uudet tehtävät aiheuttavat lisähaasteita tuottavuusohjelman toteuttamiselle. Tästä huolimatta Viestintäviraston on jatkossakin mitoitettava toimintansa siten, että sille asetetut tuottavuustavoitteet saavutetaan vuoden 2015 loppuun mennessä.

Liikenne- ja viestintäministeriön toimenpiteet toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö jatkaa viraston tulosohjauksen ja tulostavoitteiden kehittämistä. Erityisesti se tulee painottamaan hallinnonalalla tapahtuvien muutosten vaikutuksia tulosohjaukseen sekä tulosprisman mukaisten yhtenäisten rakenteiden käyttöä virastojen ja laitosten toiminnan ja talouden suunnittelussa.

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Liisa Ero
Osastopäällikkö, ylljohtaja

Tiedoksi

Viestintäministeri Suvi Lindén
Valtiovarainministeriö
Eduskunnan tarkastusvaliokunta
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Liikenne- ja viestintäministeriö, viestintäpolitiikan osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, viestintäpalveluyksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, viestintäverkkoyksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, yleinen osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, taloushallintopalvelut

3.6.2010

Valtion televisio- ja radiorahasto

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöskannanotto valtion televisio- ja radiorahaston vuoden 2009 tilinpäätöksestä

Liikenne- ja viestintäministeriö antaa perustellun tilinpäätöskannanottonsa valtion televisio- ja radiorahaston vuoden 2009 tilinpäätöksestä. Kannanotto perustuu talousarvioasetuksen 66 i §:n 1 momenttiin.

Kannanotto on käsitelty ministeriön johtoryhmässä 3.6.2010.

Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Valtion televisio- ja radiorahastolle ei ole asetettu erillisiä rahastoa koskevia tulostavoitteita. Valtioneuvosto on käyttösuunnitelmassa vahvistanut rahaston euromääräiset tavoitteet, jotka toteutuivat hyvin. Televisiomaksujen kertymä ylitti käyttösuunnitelman tuloarvion. Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain (745/1998) mukaisten maksujen perimisestä ja tarkastuksesta aiheutuneet kustannukset puolestaan toteutuivat arvioitua pienempinä. Yleisradio Oy:lle tilitettiin arvioitua enemmän.

Vuonna 2009 rahaston maksuperusteinen televisiomaksujen kertymä oli 432,5 milj. euroa, mikä oli 8,2 milj. euroa käyttösuunnitelmassa arvioitua enemmän. Jakamattomien varojen määrä vuoden alussa oli 6,5 milj. euroa eli 3,5 milj. euroa suunniteltua enemmän. Vuoden lopussa jakamattomien varojen määrä oli 7,4 milj. euroa. Tilintarkastajien tilintarkastusraportista käy lisäksi ilmi, että Yleisradio Oy:lle on 4.1.2010 tilitetty 6,0 milj. euroa.

Vuonna 2009 rahaston varoja on käytetty Yleisradio Oy:n toiminnan rahoittamiseen 421,0 milj. euroa, mikä on noin 8,0 milj. euroa suunniteltua enemmän. Yleisradio Oy maksaa rahastosta saamistaan varoista arvonalisäveron (8 %). Korvaus Viestintävirastolle televisio- ja radiorahastosta annetun lain mukaisten maksujen perimisestä ja tarkastuksesta oli 10,5 milj. euroa eli 0,5 milj. euroa suunniteltua vähemmän. Rahaston tilintarkastuksen kustannukset 11 000 euroa toteutuivat 3 000 euroa suunniteltua alhaisempina. Liikenne- ja viestintäministeriön käyttöön osoitetun määrärahan käyttö oli 146 000 euroa ja se toteutui 220 000 euroa suunniteltua pienempänä.

Valtion televisio- ja radiorahaston tulokertymä perustuu valtioneuvoston valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 6 §:n nojalla määräämään televisiomaksun suuruuteen ja televisioilmoitusten määrään. Televisiomaksua korotettiin vuoden 2009 alusta 4,1 prosentilla. Televisiomaksu vuonna 2009 oli 224,30 euroa 12 kuukaudelta, 112,85 euroa

kuudelta kuukaudelta, 57,10 euroa kolmelta kuukaudelta ja 19,35 euroa kuukaudelta.

Yleisradio Oy:n tilinpäätöksen mukaan vuonna 2009 sen liikevaihto oli 394,3 milj. euroa. Liikevaihdosta televisiomaksuja oli 388,0 milj. euroa muun liikevaihdon ollessa 6,3 milj. euroa. Muita tuottoja Yleisradio Oy:llä oli 17 milj. euroa. Kuluja ja poistoja yhtiöllä oli vuonna yhteensä 414,1 milj. euroa. Liiketappio oli 2,9 milj. euroa. Rahoitustuottoja kertyi 4,7 milj. euroa, joten tilikauden tulos nousi kuitenkin noin 1,9 milj. euroa voitolliseksi.

Valtion televisio- ja radiorahaston tarkoitus on Yleisradio Oy:n julkisen palvelun rahoittaminen. Tämän tarkoituksen toteuttaminen edellyttää, että rahastoon kertyy riittävästi varoja julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi. Eduskuntaryhmien puheenjohtajat ovat 23.3.2010 antaneet julkilausuman, jonka mukaan julkisen palvelun rahoituksen taso veroineen on noin 480 milj. euroa vuonna 2010. Valtioneuvoston 17.12.2009 vahvistaman vuoden 2010 rahaston käyttösuunnitelman mukainen rahastonkertymätavoite on 436 milj. euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut Viestintävirastolle tulostavoitteita, jotka liittyvät valtion televisio- ja radiorahaston hallinointiin. Tavoitteet liittyvät sähköisten palveluiden käyttöön (mahdollisuus sähköiseen laskuun kaikille televisiomaksun maksajille), uusien televisiomaksun maksajien määrään (72 000 uutta maksajaa) ja televisiomaksuhallinnon kustannuksiin suhteessa televisiotalouksien määrään (enintään 4,90 euroa televisiotaloutta kohti). Nämä tulostavoitteet ovat toteutuneet hyvin lukuun ottamatta uusien maksajien määrän toteumaa. Nämä tavoitteet eivät ole rahastolle asetettuja tavoitteita, mutta rahaston hallinointiin liittyvinä tavoitteina on informatiivista tuoda ne esille tässä yhteydessä.

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä liikenne- ja viestintäministeriön kanta kehittämistarpeista

Valtion televisio- ja radiorahaston varojen kerääminen ja hoito on järjestetty valtion televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 3 §:n ja 4 §:n mukaisesti. Rahaston varoja on käytetty lain 5 §:ssä määriteltyihin tarkoituksiin.

Valtion televisio- ja radiorahaston tilinpäätöksen tiedot ovat oikeita ja riittäviä. Tilinpäätös on myös riittävän selkeä.

Valtion televisio- ja radiorahastolla ei ole omaa organisaatioita, henkilöstä tai omaisuutta. Rahaston hallinnoinnista vastaa Viestintävirasto ja näin ollen rahaston sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslauselma perustuu Viestintäviraston sisäisen valvonnan periaatteisiin. Valtion televisio- ja radiorahastosta laatimassa lausumassaan Viestintävirasto ilmoittaa, että rahaston sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttävät sille säädetyt vaatimukset. Lausumassa on kuvattu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnasta suoritettujen arvioinnin keskeisimmät toimet, mutta arviointien tuloksia ei ole laajemmin selvitetty. Lausumassa kerrotaan, millä viitekehysellä arviointi on tehty ja mihin toimenpiteisiin ryhdytään sisäisen valvonnan kehittämiseksi. Ministeriö pitää erityisen hyvänä sitä, että sisäisessä valvonnassa on arvioinnin kohteena ollut televisiomaksujen periminen rahaston käyttösuunnitelman mukaisesti ja että vuonna 2010 puolestaan riskienhallinnan arviointikohteeksi on ilmoitettu rahastoon tulotettavien televisiomaksujen tulotavoite.

Ministeriö toteaa valtion televisio- ja radiorahaston tilinpäätös ja rahaston tilintarkastus huomioon ottaen, että valtion televisio- ja radiorahaston sisäinen valvonta ja siihen kuuluva riskienhallinta täyttävät valtion talousarviosta annetun asetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet.

Valtiontalouden tarkastusvirasto ei ole antanut valtion televisio- ja radio-rahastolle erillistä tarkastuskertomusta.

Toimenpiteet, joihin rahaston on tarpeen ryhtyä toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Rahaston tilintarkastajat ovat tilintarkastusraportissa kiinnittäneet huomiota siihen, että on perusteltua pyrkiä käytettävissä olevin keinoin määrätietoisesti jouduttamaan sähköistä laskutusprosessia ja käyttämään hyväksi kaikki saatavissa olevat rationalisointihyödyt. Myös ministeriö pitää tätä huomiota perusteltuna ja edellyttää, että sähköistä laskutusta kehitetään edelleen.

Tilintarkastajat ovat raportissaan käsitelleet myös nykyisen televisiomaksujen laskutusjärjestelmä. Vanha järjestelmä on mahdollista tarvittaessa pitää yllä ja pidentää sen käyttöikää muutamalla vuodella tietyin tarkoituksin. Tilintarkastajat katsovat, että käytettävyyssanalyysi on kuitenkin tarpeen tehdä laskutusjärjestelmän toimintavarmuuden takaamiseksi. Ministeriö edellyttääkin, että laskutusjärjestelmän toimintavarmuus turvataan.

Viestintävirasto käynnisti vuonna 2009 hankkeen, jonka tavoitteena oli uudistaa maksujen laskutus- ja perintäjärjestelmä vastaamaan suunniteltua uutta, parlamentaarisen työryhmän ehdotusten mukaista julkisen palvelun rahoitusmallia. Uudistusta koskevaa hallituksen esitystä ei kuitenkaan ole saatettu eduskunnan käsiteltäväksi. Viestintävirasto ilmoitti 29.3.2010 päivätyllä kirjeellä keskeyttävänsä uuden maksujärjestelmän valmistelutoimet 31.3.2010, ellei ministeriö toisin edellytä. Valmistelua ei ole sittemmin jatkettu. Rahaston tilintarkastajien tilintarkastusraportissa on käsitelty tietojärjestelmän ja sitä koskevan projektinjohtotyön hankintaa. Raportissa todetaan, että suorahankinnat olivat oikeutettuja niiden korkeasta hankinta-arvosta huolimatta.

Rahaston käyttösunnitelmassa asetetut euromääräiset tavoitteet on saavutettu, mutta televisioilmoituksen kokonaismäärä aleni kuitenkin vuoden 2009 aikana 14 467 kappaleella. Ministeriö pitää tärkeänä, että kampanjoinnilla, tarkastustoiminnalla ja muilla käytettävissä olevilla keinoilla edistetään ilmoitus- ja maksuvelvollisuuden toteutumista.

Edellä kuvatuista seikoista tulee raportoida liikenne- ja viestintäministeriölle vähintään kerran vuodessa. Rahaston kertymään olennaisesti vaikuttavista seikoista, joita ei rahaston käyttösunnitelman valmistelussa ole voitu ottaa huomioon, tulee raportoida ministeriölle välittömästi.

Liikenne- ja viestintäministeriön toimenpiteet toimintakertomuksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Liikenne- ja viestintäministeriö jatkaa julkisen palvelun uuden rahoitusmallin vaihtoehtojen valmistelua siten, että ne olisivat tarvittaessa toimeenpantavissa vuonna 2011 alkavalla hallituskaudella.

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Liisa Ero
Osastopäällikkö, ylijohdaja

Tiedoksi

Viestintäministeri Suvi Lindén
Valtiovarainministeriö
Eduskunnan tarkastusvaliokunta
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Liikenne- ja viestintäministeriö, viestintäpolitiikan osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, viestintäpalveluyksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, viestintäverkkoyksikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö, yleinen osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, taloushallintopalvelut

Ilmatieteen laitos

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöskannanotto Ilmatieteen laitoksen vuoden 2009 tilinpäätöksestä

Liikenne- ja viestintäministeriö antaa perustellun tilinpäätöskannanottonsa Ilmatieteen laitoksen vuoden 2009 tilinpäätöksestä. Kannanotto perustuu talousarvioasetuksen 66 i §:n 1 momenttiin.

Kannanotto on käsitelty ministeriön johtoryhmässä 3.6.2010.

Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Ilmatieteen laitos on saavuttanut tulossopimuksen mukaiset tulostavoitteet hyvin.

Ilmatieteen laitos on tukenut hyvin tulossopimuksessa mainittuja valtioneuvoston ja ministeriön asettamia yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita. Yhteiskunnallinen tilaus laitoksen osaamiselle on kasvanut erityisesti ilmasto-osaamisen sekä liikenne- ja muiden turvallisuuspalvelujen osalta.

Ilmatieteen laitos saavutti sille asetetut toiminnallista tehokkuutta koskevat tavoitteet hyvin. Huomio kiinnittyy ainoastaan työn tuottavuuden ja kokonaistuottavuuden pieniin kasvuprosentteihin (0,05 % ja 2,7 %) verrattuna edellisiin vuosiin. Asiaa on käsitelty tulosneuvottelussa. Aiempien vuosien tulokseen on ollut syynä hyvä panos/tuotos- suhteen kehitys. Vastaavaan ei ole enää päästy palkkakustannusten noustua. Yhtenä vaikuttavana tekijänä ovat myös Merentutkimuslaitoksen toimintojen siirtyminen Ilmatieteen laitokseen heikompine tuottavuuksineen ja siirtyneiden henkilöiden palkkojen korotuksineen. Ilmatieteen laitos on huolehtinut kiitettävästi Merentutkimuslaitoksesta siirtyneiden toimintojen ja henkilöiden integroinnista osaksi toimintaansa.

Palvelutoiminnan tuotoksia ja laadunhallintaa koskevat tavoitteet saavutettiin ja yleensä ylitettiin reilusti. Ennusteiden osuvuustavoitteet ylitettiin kaikkien lämpötilan sekä sateiden osalta ja alitettiin vain niukasti kovan tuulen ennusteiden osalta. Asiakastytyväisyysindeksitavoitteet ovat korkeat mutta silti ne saavutettiin ja osin ylitettiin. Ainoa poikkeus on viranomaisten tyytyväisyys vaarallisten aineiden leviämisen ennustamiseen, jonka osalta laitos on todennut kehitystarpeen. Tulosneuvottelussa on sovittu, että tavoite muutetaan koskemaan vaarallisten sääilmiöiden ennakkovaroittamista, jolla on enemmän asiakkaita.

Tutkimustoiminnan tuotoksia ja laadunhallintaa koskevat tavoitteet ylitettiin reilusti tutkimustoiminnan artikkeleiden määrän ja tutkimustulosten näkyvyyttä ja vaikuttavuutta osoittavan julkaisuaktiivisuusindeksin osalta.

Ministeriö antaa laitokselle erityiskiitokset henkilöstön työtyytyväisyysindeksin edelleen jatkuneesta positiivisesta kehityksestä. Indeksillä ylitti tavoitetason sekä edellisen vuoden toteutuman ollen 3,62 asteikolla 1-5. Merentutkimuslaitoksesta siirtyneiden henkilöiden työtyytyväisyys on vielä parempi kuin Ilmatieteen laitoksessa keskimäärin mistä voidaan päätellä muutosprosessin onnistuneen erinomaisesti.

Laitoksen maksullisen toiminnan tulot kasvoivat 14 % edelliseen vuoteen verrattuna. Tulotavoitteet saavutettiin, mutta ylijäämätavoitetta ei saavutettu.

Ilmatieteen laitos on ylittänyt lähes kaikki sille asetetut tulostavoitteet parin viime vuoden aikana reilusti. Tulostavoitteita onkin jo kiristetty vuodelle 2011.

Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Ilmatieteen laitoksen tuloksellisuuden raportointi on ollut asianmukaista ja riittävää. Tilinpäätöslaskelmat on laadittu säännösten mukaisesti ja niiden liitteenä esitetyt tiedot on esitetty valtion talousarviosta annetun asetuksen edellyttämällä tavalla. Tilinpäätösanalyysi on esitetty valtion talousarviosta annetun asetuksen mukaisesti. Tilinpäätös on laadittu selkeästi ja tavoitteet on raportoitu ja analysoitu hyvin. Tilinpäätöksen sanallinen analysointi on esimerkillisen hyvää helpottaen numeroiden tulkintaa.

Toiminnalliseen tehokkuuteen liittyvään tiedon oikeellisuuteen ja riittävyyteen tulee jatkossa kiinnittää huomiota. Laitoksen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuteen tulee jatkossa kiinnittää huomiota.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat pääosin vaatimusten mukaisia. Sisäisen valvonnan pienet puutteet liittyvät kirjanpitoon ja tositteiden muodostamiseen sekä käyttöomaisuuden hallintaan.

Toimenpiteet, joihin Ilmatieteen laitoksen on tarpeen ryhtyä tuloksellisuuden parantamiseksi

Ilmatieteen laitoksen on huomioitava Valtiontalouden tarkastusviraston vuosiyhteenvedossa esiin nostetut vähäiset puutteet liittyen toiminnallista tehokkuutta koskeviin tietoihin sekä sisäiseen valvontaan kuten aiemmin edellä on todettu.

Valtionhallinnon tuottavuusohjelman mukaan Ilmatieteen laitoksen tuli vuoden 2009 loppuun mennessä vähentää 20 henkilötyövuotta. Lähtökohdaksi pidetään vuoden 2006 toteumalukua 580 henkilötyövuotta. Vuoden 2009 lopun toteutuneen tilanteen mukaan Ilmatieteen laitoksen henkilötyövuosimäärä oli 637. Tässä luvussa on mukana Merentutkimuslaitoksesta Ilmatieteen laitokselle vuoden 2009 alusta siirtyneet 53 henkilötyövuotta. Vuoden 2008 valtioneuvoston kehyspäätöksen mukaan tutkimuslaitoksissa tuottavuustavoitteita ei kohdenneta ulkopuolisella rahoituksella rahoitettavaan toimintaan. Vuonna 2009 Ilmatieteen laitoksessa oli ulkopuolisella rahoituksella palkattuja yhteensä 34 henkilötyövuotta. Ilmatieteen laitokselle asetetut tuottavuusohjelman mukaiset vähennysvelvoitteet (-69 henkilötyövuotta vuoden 2006 lähtötasoon (580 htv) verrattuna) eivät kuitenkaan muutu vuoden 2008 kehyspäätöksen linjauksen johdosta. Liikenne- ja viestintäministeriö ottaa esiin valtiovarainministeriön kanssa ulkopuolisella rahoituksella palkattujen henkilöiden huomioimisen valtionhallinnon tuottavuusohjelmassa.

Vuoden 2009 lopussa Ilmatieteen laitoksessa oli ylimiehistä verrattuna tuottavuusohjelman suunnitelmatasoon. Lähivuosien uudet tehtävät aiheuttavat lisähaasteita tuottavuusohjelman toteuttamiselle. Tästä huolimatta Ilmatieteen laitoksen tulee edelleen mitoittaa toimintansa siten, että

sille asetetut tuottavuustavoitteet saavutetaan vuoden 2015 loppuun mennessä. Ilmatieteen laitoksen tulee toimittaa liikenne- ja viestintäministeriölle selvitys mihin toimenpiteisiin laitos aikoo ryhtyä täyttääkseen tuottavuusohjelman mukaiset henkilötyövuosien vähentämisvelvoitteet. Selvitys tulee toimittaa ministeriölle 25.8.2010 mennessä.

Liikenne- ja viestintäministeriön toimenpiteet tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö jatkaa viraston tulosohjauksen ja tulostavoitteiden kehittämistä. Erityisesti se tulee painottamaan hallinnonalalla tapahtuvien muutosten vaikutuksia tulosohjaukseen sekä tulosprisman mukaisten yhtenäisten rakenteiden käyttöä virastojen ja laitosten toiminnan ja talouden suunnittelussa.

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Pekka Plathan
Osastopäällikkö, ylijohdaja

Tiedoksi

Liikenneministeri Anu Vehviläinen
Valtiovarainministeriö
Eduskunnan tarkastusvaliokunta
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Liikenne- ja viestintäministeriö, yleinen osasto
Liikenne- ja viestintäministeriö, hallinto- ja kehityspalvelut
Liikenne- ja viestintäministeriö, taloushallintopalvelut

